

vseh dežela

Proletarci

zdržite se!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

Štev. 3 (No. 3).

Chicago, Marc, 1906

Leto I. (Vol. I.)

Od blizo in daleč.

Na otoku Porto Rico, ki je nekak privezek velike ameriške republike, je višje sodišče naročilo voditeljem strokovnih organizacij, naj poduči vse člane, da svobodo, katero jim je podelila velika ameriška republika, ni razumeti tako, kakor da bi bile odstranjene vse postavne omejitve, temveč vprav nasprtno, kajti zakon jame varstvo imetku in ščiti podjetnika naprav žuganju, pretenju in nepoklicane mu vmešavanju.

Konečno se še povdarija, da so voditelji osebno odgovorni za vse prestopke članov.

To je precej močan tobak! Marsikdo se tolaži, da se to ni zvršilo direktno v ameriški republiki, pač pa njenem privezku. Ali to kar se je danes zvršilo na Porto Rico, to lahko doživimo jutri v ameriški republiki, ako se delave ne bodo postavili v bran napram izkorisčanju sodišč po kapitalistih.

V Pozsonysu, stekem madžarskem mestecu so mestni očetje določili tak poselski red, da bi človek misil, da je to mestec kje sredi Turčije. V tem famoznem poselskem mestu se zahteva, da morajo živeti posli pod strogiim policejskim nadzorstvom v posebno določenem delu mesta, da morajo biti zdravniško preiskani, v slučaju daljše brezposelnosti se jih pa lahko zapre, ali pa odgoniskim potom izžene. Ta infamni poselski red pa ne velja le za služkinje, ampak tudi za tvorniške delavke.

Tako nesramno je meščanstvo le redkokedaj nastopilo napram delavcem. Kaj takega je sploh le mogoče na Ogrskem, kjer šovinističnih fraz pijačno meščanstvo misli, da ima neomejeno moč v svojih rokah.

Mi upamo, da se bodo ogrski delavci temu turškemu fermanu s tako silo uprlj, da ne bode nikdar več skominjato mestnih očetov po izdaji takih podlilih poselskih redov. Ako tega ne storite, pač drugač niso vrđni kakor brezsuženskih verig in okov.

V sveti Rusiji so kmetje verjeli pravljici, da je car za razdelitev zemljišč mej kmeti in da so proti ti razdelitvi le veleposestniki in birokratje. Vsled te pravljice so tudi kmetje ves svoj žolč razlili na veleposestnike in birokratje ne pa na osrednjo vlado.

Ali očka, car je poskrbel s svojimi kozaki, da so se tudi ruskemu mužiku odprle oči, da spoznava in uvideva, da vse zlo prihaja le od osrednje vlade.

Dne 15. februarja je poročal brzojav o petih večjih nezgodah na ameriških železnicah, vsled katerih je bilo več ljudi vbitih in težko poškodovanih. Vzlio tem umorom na debelo se pa niti enemu lastniku železnic — pravemu provročitelju umorov ne bo de las skrivil na glavi. Čemu pa živi-

mo v pravno urejenu državi, 'kjer se tu' »šč ali ne, ajo se hočejo delavci osvoboditi moderne kapitalistične sužnosti?

Pravi vzor državnega pravnika je državni pravnik Jerome v New York-u, katerega dolži poslanec W. N. Amory iz New Yorka, da je pomagal s krivnimi prisegami in podkupovanjem prič in sodnikov, železniški družbi "Metropolitan" do več milijonov. Omenjeni poslanec trdi, da je bil državni pravnik direktno v službi magnatov Belmonta in Ryana.

Mi se temu prav neč ne čudimo. Saj današnja človeška družba bazira na umorih, ropih in tatvinah. Čemu bi torej ne kradli tudi takki ljudje, ki so navadno strah roparjem in mortilem? Ako se hoče odstraniti umore, rope in tatvine, potem je treba v prvi vrsti znati današnji gospodarski red, ki je oče vseh hudodelstev.

Nemški meščanski časniki poročajo dan za dnevom o slavnih hanskih zmagačih nad vlogimi črnimi v Afriki. Sedaj pa poroča brzojav, da so črni potokli docela patruljo nemških vojakov, katere je vsegamogočni Vilček poslad v Afriko ropat in morit. Kakor se plačuje, tako se vračuje!

"Nekateri ljudje imajo posebno srečo," tako piše monakovska "Jugend".

"Princezinja Ena Batenberška je načinila papežu, da hoče prestopiti h katoliški veri. Vprav sedaj jo je doletela božja milost, da je uvidela,

da je živila v krivi veri, da je katolicizem edina zveličavna cerkev. To spoznanje je na njo vplivalo s takoj posilo, da je svoje prepričanje takoj pokazala dejansko. Le čuden — navaden slučaj je, da je v nji z nebesko ljubezni oživelja tudi posvetna.

Vprav sreča za njo je, da je njeni izvoljenec tudi katolik. Kako bi se

stvar završila, ako bi se z ljubezni do španskega kralja Alfonza rodilo zajedno v nji prepričanje, da je edina prava vera židovska, ali če bi s katolicizmom zajedno v njej zaplamnila ljubezen doakega židovskega mladiča? Kakšni dvomni bi razburjali njen dušo? Kdo ve, če bi bila potem ljubezen imela takoj silno moč. Ah, nekateri ljudje so pač srečni!"

Nepotrebno je ti ozvrstni satiri se priložiti kakšno besedo. Narod mora živeti v veri, v kateri je vzrastel. Ali knežje hčere smejo menjati vero, kakor navadni človek umazano srajeo, aki jim je to v korist pri možitvi?

Trijski škof je naznani vsem vernim ovčicam, da je papež v nem osebnem pogovoru njemu rekel,

da obsoja vse časnike, ki pišejo za medkršansko delavsko organizacijo, aki ne vstopajo za edino katoliške delavsko organizacije. Temu se pamet delave le smeji, ker vé, da se bliža dan, ko papež ne bo imel nič ziniti o strokovnih društvenih, ker odo člani strokovnih društev sami temeljito po-

Mestnega zastopnika in urednika nemškega socialističnega lista "Volkswacht", sodr. Loebe je sodišče obsodilo v enoletno ječo, ker je "hujškal" delave proti tri razredni volilni pravici. Res, grozno hudodelstvo! V obravnavi se je dognalo, da nemški kanceesar Buelow in njegov hišnik vodita v enem in istem razredu; ministri pač volijo vsi v tretjem razredu, mejetem ko lastniki bordelov volijo v prvem razredu.

Ker je sodr. Loebe toraj hujškal minstre proti lastnikom bordelov in naobratno, mora za eno leto v ječo.

Človek bi se smejal, če ne bi bila gola resnica. Ali kaj čemo? Mi živimo v kapitalistični človeški družbi in če je treba obsoditi socialista, je tudi najbolj umazani dokaz dober.

V državi Kansas, kjer je John Brown, agitator za osvoboditev zmorev imel svoje dni največjo zaslomo, se dandanes vprav kruto preganja zamoree. Še le pred kratkim je višje sodišče priznalo zakon za ustaven, ki določa za zamorske otroke posebne šole. Sedaj je pa pred istim sodiščem drug slučaj, v katerem se gre, če sme šolska oblast v Coffeyville-prepovedati šolski obisk zamorskim otrokom v takih šolah, katere obiskujejo le belopolti otroci.

Ako bode tudi ta afera končala proti zamorem, potem bodoči obe rasi ločeni v javnih šolah v ti državi.

Nedkaj zamorem prijazna država Kansas, lahko dandanes prizna odprtoto, da stoji na isti stopinji, kakor nekdanje suženjske države. Pač tudi na predek.

Obče znamo je, da imajo nekteri možje tako rogovje, ki je doseglo svetovni klic. K tem možem lahko privzemo tudi saksonskega kralja, ki je dolbil na razstavi rogovja v Berlinu drugo darilo. Ta dogodek je obudil v občinstvu obilo smeha, ker menita na svetu ni človeka, ki bi saksonskega kralja zavidal zavoljo njegovega rogovja! O, Lujiza!!

V Berolinu je pesčica idiotov organizirala v nekakšni "Zvezki katoliških društev, katere so duhovniški z raznimi umazanimi sredstvimi zavabili v to organizacijo. Ta organizacija ima le ta name, da nje člani vživajo sade, katere so priborili socialistično organizirani delave.

Neki pariški katoliški listič, ki se ogrevata za monarhistično državo, je pisal po izvolitvi predsednika: "Novi predsednik, ki ni nič drugač kot predsednik ene stranke, bude le tam našel posluh in pokorščino, kjer mu bude do tega pomaglo orožništvo.

Za premazanega je vendar zadosečenje, aki smo nevrednega načelnika metli z vsemi verskimi bajkami. Ta države, katerega mu je vsilila sila, je vstvarila zasebno last."

Ako bi tako pisal kakš list o kakem kralju, ali cesarju, ki se vnema za ljudovlado, potem bi ti klerikalni lističi kljicali budiča in briča na pomoč proti veleizdajalcem.

Zopet eden! "Prečastiti" pastor, gospod G. H. Simmons, ki je zvršil samomor, da se je izognil ječi radi protinaravnih zločinov, je mnogo manj posestnikov spravil na beraško pallico.

"Peoples Savings bank" je ustavila zplačevanje in je popolnoma bankrotirala. "Prečastiti" gospod pastor je bil predsednik imenovanemu bančnemu zavodu, poleg je pa bil tudi znaten meščanski politikar. Torej pravi steber današnje frhle družbe.

Rockefellerjev manever. Delniška družba "Standard Oil Co.", koje duša je znani Rockefeller, je sklenila zvišati delniški kapital od enega na 6 milijonov tolarjev, da bi vplivala pomirovalno na ljudstvo. Delnice se bodo razpečale po malih mestih in sicer tako, da prejšni delničarji ne bodo trpeli škode.

Krščanstvo in komunizem. Skoraj najhujše, kar znajo klerikalci očitat socialnim demokratom, je "komunizem", to se pravi zabteva, naj bi bilo vse splošna kast. Kolektivizem, splošna last zemljišča, proizvajalnih sredstev in javnih naprav, je sicer nekaj drugač, kakor stari komunizem. Ali vsekakor je zaujivo vedeti, kako so se izražali znateni krščani o bogastvu posameznikov. Glasoviti rimsko-katoliški pridigar Bossuet, ki je bil v času Ljudevit XIV. na Francoskem vžgojevalec prostolomasednika ter je pozneje postal škof in državni svetovalec, je dejal na prižnici:

"Godnjajanje revežev je pravčeno. Zakaj taka neenakost v življenskih razmerah? Vsi so stvarjeni iz ene snovi; tri torek sredstva, s katerim bi se dala opraviti neenakost, razven akč bi se reklo, da je Bog praporil siromalte bogatinom, da dobe svoje potrebujo od njih obilnosti, kakor pravi Pavel v drugem pismu "Korintom". — Bossuet ni dejal nič novega. Podobne, še radikalnejše izreke se lahko najde na vseki strani cerkvenih očetov. Sveti Bazilij je dejal: "Bogatim je tat, Bogatim je ropar. Potrebno je, da nastane enakost in da podeli tisti, ki ima preveč, svojo preobilnost s tistim, ki ima premalo."

Sveti Ivan Krišostom pravi: "Bolje bi bilo, aki bi bilo vse blago splošno." "Preobilje je vedno posledica tatviny. Ako ni kraljev sedanj lastnik, je pa kateeri izmed njegovih prednikov," pravi sv. Jeronim. Sv. Ambrož pa: "Narava je peljala skupno last, protipravno priskrivjanje pa zasebno posest." In sv. Klement uči: "Po pravici bi moralo vse biti last vseh. Krivica je vstvarila zasebno last."

Sedanji klerikalci seveda ne njo tako. "R. P."

NAŠA PJEŠMA.

(Pjeva se kao i "Liepā naša domovina".)

Pjesmo naša zvuči jasno,
Kričko, zvonko po dolinah,
Nek odmijeva gromko, glasno,
Nek se ori po planinah!
Pjev slobode, zvuči glasno;
Iz sna narod, braću budi.
Nek zasvjeti sunce jašno,
Znak slobode ko da rudi.

Proletarska pjesma mila
Na boj bledne nek potakne;
Tiranija stare sila!
Tek se kružom borbom makne!
Mačeve nam um naš daje,
Pjesmo ti nam hrabrost novi;
Skupljaj sužnje nek s' ne taje,
U junaka boj ih zovi!

Pjesmo bide, pjesmo djela
Skromna, tiha; svjet ju guši;
Oj postani pjesmo smjela,
Nek se krivda i laž ruši.
Sad ne treba, uzdisanja,
Plaća dost je bledni rode;
Pojmo pjesmu ratovanja,
Pjesmu moći i slobode!

PJEŠMA.

Sjedila su tri popa
ugođena za bokalom,
tužila se na vremena
i plakali za moralom!

V rčevi so puni bili,
trbuci se tresli salom;
hranili se ljudskim znojem,
i plakali za moralom!

Kod kuće je svaki lego —
s gazdarićem obalom malom;
grijali se toplim mesom
i plakali za moralom!

L'homme qui rit. — H.

RAZMOTRIVANJE.

Sasvim je prirodno, i razumljivo,
kada se približuju, slažu i udružuju
oni, čiji su interesi, i kada stvaraju
zajedničke planove za zaštitu svojih
interesa.

Na tome se temelji cjelo čovečanstvo
društvo i napredak čovečanstva.

Osjećaji zajedničkog djelovanja i
stvaranja postajali su od vajkada, kao
i danas kod sviju staleža i klasa.

U svaku dobu, i svi ti staleži i klase
se udruživaže se, da zaštite svoje
interese, ali da podignu svoju moć nad
onima, čiji su interesi bili protivni.

Slabeji, potisteni morali su se pogotovo slagati i udruživati. Tako je i danas! Slabij, ali bolje reći većina u današnjem društvu — u ovom slučaju radni narod — osjecajući zajedničku potlačenost, udružuju ju se za obranu i poboljšanje svog interesa. Današnje je društvo podjeljeno u dve klase: jedna je klasa "mali broj ljudi, kojima počazi za rukom, da nerađe ništa, ili radne vrlo malo dolaze do velike koljine dobara i mogućnost teljesnog i duhovnog razvitka."

U drugoj klasi je velika većina ljudi, koji rade i proizvode, a uvezni po prečno, nemaju ni toliko, koliko im najnužnije treba za uzdržavanje njihovog bića.

Jedna je klasa bogataša, vlastnika i raznih eksplotatora. Druga je klasa potlačeni, eksplotisani i oskudnina, druga klasa jest naša radnička klasa.

Nas vežu jedni interesi i mi moramo svi u njoj sjedinjeni biti. — Ali velika protivnost tome radu jest nemarnost naših radnika. Veliki je broj oni, koji su potišteti, čiji je život bjeđan, koji vide ljepljiv primjer napredka kod radnika, koji se udružiše, ali usprkos toga nemaju osjecaja-spram oni veliki ideača, zakočjima njihovi osvjeteni drugovi žude.

Hrvatski radnici valjda smo na prvom mjestu u tom pogledu; da smo

na prvom mjestu, svjedoči jedni po ložaj hrvatskog radnika.

Nigde nisu tako mizerni položaji, kao kod nas...

Rastajmo se s nemarom! Ostavimo kapitalistička noburčenja, jer to su naši eksplotatori.

Udružujmo se na obranu naši radnički interesa.

Skupljajmo se i stvarajmo novo, jer je ono jedini spas radnički, jer je ono jedina pomoć, kojom ćemo izvojevati bolji život, i koje je temelj, na kojem će se sazidati novi svjet i lepša budućnost cijelog čovječanstva!

U napred, braćo, rastajmo se s nemarom i udružimo se!

M. Hans.

GLENCOE, OHIO.

Cenjeni soudrug uručnik!

Gotovo mi nobodete šteli v zlo — niti somišljeniki, ako Vam tu razložim resnične sanje vaškega čuvaja, ki mi jih je razodel nekako takole: Gospod Kondelja gre strašno zamišljen po poti. Nasproti mu pride gospod Žakljevič iz New Yorka. Ta stopi h Kondelji, mu seže v roko in izgovori "grüss dich Gott kolega", kaj si tako zamišljen. — Kondelja: "hm, morda sva se včasih sovražila, ali mi morete sedaj to odustit?"

Žakljevič: "To se zna! Sicer pa v tistem prepiru tak nisem nikdar na Vas mislil, ampak na tiste socijaliste, ki so mojemu kšeftu delali škodo."

Kondelja: "Ja, ja, sedaj jo delajo pa meni, pa še kako."

Žakljevič: "Séim pa, če smem prati?"

Kondelja: "No, ali še ne veste — s tistem "Pometalcem", o katerem govorite tukajšnji Slovenci, da je bolj "fejst" kot moj veliki glas "Zlobec"!"

Žakljevič: "Pusti ta socijalizem in poprini se kaj drugega, ki ti bo več neslo. Tako sem jaz storil. V začetku sem delal za socijalizem, ali hkrat sem sprevidel, da je to slab kšeft, ker ti se nedajo farbati."

Kondelja: "Ali jaz sem tudi povestal, da hočeš biti socijalist. Seveda če bi neslo."

Žakljevič: "Ah, kaj to; reče se vse lahko, samo če stvar nese. Poglej me ne (se potrka na trebuh), jaz ni sem ne socijalist, ne klerikave, ne liberalce — ne bev ne črn. V časih pa le posežejo moji uredniki, ki sicer nimaš nobenih pojmov o teh stvareh — notri. Stem naredimo malo vetr. Vidite, tako gre kšeft."

Kondelja: "Ali bi mogli kaj pričenega preskrbeti tudi meni?"

Žakljevič: "Ja, was noch, potem pa jaz nič ne vlovim. Well, reci da imaš mnogo denarja (tako jaz pravim)... pa se zveži z Laibach Spar-kasse —"

Kondelja: "Dober svet res! Ali kaj naj počнем z moje stiskarno?"

Žakljevič: "To si pripadnik vodvoglusu lista, kot napr. tistega, v katerem oglašaš, da je tvoj popotnik za list in za knjige še vedno na poti, da si je že en mesec doma — v Milwaukee. Tako je prav! človek mora "maul rajst" in humbug razumeti dandasnes. — Kranjski fantje ti bodo govoči v rjeli, da se drugače nemore poslati denar v star kraj kakor če se na roči pa tvoj list."

Kondelja: "Prav govoris; tó je dober svet. Te socijaliste bom pustil pa se bom poprijel tvojega izgleda."

Žakljevič se poslovil od Kondelje ter mu vosči dobre kšefte...

Vaški črvaj menda ni sanjal, ampak sprejel Marconijev brezžični brzozav, sem si mislil, ko je končal. Vistini, zadel je v črno!

Badarandač.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsi dopisi naj se posljejo najkasneje do 15. vsacega meseca!

SLOVENSKIM PREMOGARJEM.

Virden, Ills., Febr. 11. — 1906.

Jaz sem že davnaj zapopadel hudočne nakane in izdajalske načerte slovenskega delavstva v Ameriki, Kranjskega bovinarja in bankirčka — Sakserja, radi česar se je pred leti "Glas Naroda" odgovadal.

Ker je pa Sakser v 32. štev. t. 1. v svojem, delavske koristi izdajalskem listu, dal v prvi koloni pričeli članek: "Protiv strajku premogarjev", "Delavci nepripravljeni", in z vso navdušenostjo navedel poglavite izraze izdajalskega, delavskega vodja Patricka Donala, ter na drugi strani še sam dal napisati članek "Pred strajkom premogarjev", — so me tukajšnji rojaci, premogarji, o tem obvestili, dotično številko izročili in navdušeno zaprosili, naj temu lopovskemu izdajalem sporčim tozadovno njih menjenje: "Izdajalska lopova, Sakser in Dolan naj se prikažeta samo tukaj na srednji zapad, tukajšnji premogarji bodo z njima kratki proces — končali." To je odgovor izdajicema! Izrazili so se tudi, da ako je njim tudi v taboričnih stanovati in njih družinam stradati, najmanje pomoći ne pričakujejo od izdajalev Dolana in Sakserja, ker so njim predobro znani njih hadobni načerti.

Kakor v dotični štev. "Glas Naroda", že republikanska državna uprava in občinstvo sploh odprto hujška napram slučajno strajkujočim premogarjem. Kaj ni to skrajno zločinstvo? — Ako delavstvo na zapadu in srednjem zapadu zve, kako piše največji slovenski izdajalski list, potem bode zmanj Sloveniačem v zapadnih državah prositi za vsprejem k delavskim unjam in taki "Austrians" se bodo morati vračati nazaj proti vstopu in tam opravljati garjevska dela. Da se pa kaj enačega ne pripeti, vzemite si za geslo slovenski delaveci v Ameriki: "doli z izdajaleem, bojkot "Glas Naroda"! dokler ne prične zastopati delavskih interesov. Izdajalec Dolan mora biti skrajno brezvesten lopov. Na narodni premogarski konvenciji v Indianapolisu Ind.; so ga delegatje enoglasno izobčili iz unije premogarjev, fukoj po njegovem izdajalskem govoru, toda on se je skliceval na državno premogarsko konstitucijo, v smislu koje ga bajé zamore edino le njegov okraj izobčiti. Delegatje peteg premogarskega okraja (distrikta), kajem on pokriva mesto predsednika, so ga na to tudi enoglasno izobčili in zahtevali odložitev predsedništva, toda lopov je segel dalje in poklical sodnijo na pomoč. Ali bi se značajen in pošten človek branil s tako silo ostaviti svoje častno mesto, malar naj bode še s tolikimi dohodki zvezano? Gotovo ne. — To samo govori, že jasno dovolj, o budobnih nakanah Dolana. Tudi Mitchell in drugi premogarski uradniki niso prijatelji strajka, to nam jasno dovolj dokazali, kaj zahtevajo od njega, če se hoče vzdrževati na površju, ker so mu razne lokalne unije odprto izrekle nezaupnico in svetovale z odstopom. Med tem, ko Dolan pripoveduje, da med Pittsburghom in Johnstownom dela 75,000 neunijskih premogarjev — zakaj se ne poda tje in jih opomui na resni položaj ter jih privede k unji. Zakaj pripoveduje, za koliko se je delalo pred desetimi leti in za koliko se dela sedaj, med tem ko zamolči, kakšne so bile tedaj splošne delavske življenske razmire in kakšne so sedaj. Jaz sem še pred sedmimi leti plačeval hrano in stanovanje po \$9 mesečno med tem, ko jutri sedaj po \$20. Kadar govori, naj

pove vse ali pa nič. Zakaj govori en delavski vodja le podjetnikom v korist? Proč s tacimi vodji! On govori, da strajk pomeni uničenje unije.

Res je, da takši vodje morajo uničiti unijo. Kaj hočemo visoke unijske asesmente in strajkarske naklade leta za letom plačevati samo zato, da bodo nas takši širokoustneži in kapitalistični hlapčoni v spone uklepali pri našem razrednem gibajuji življenskom uprašanju. Ako se Dolan posreči unijo razdrobi in si pridobiti zadostno svojo stranko, potem bomo zapadni in osrednje zapadni premogarji šli na svojo pest — v strajk, pridružili se bomo "Miners Western Federation", katera je spojena z "Industrial Workers of the World", ki ne zahteva v svojem principu samo izboljšanja par centov na dan, ampak ima v programu generalni strajk, s katerim hoče strmolagaviti današnjo kapitalistično družbo in zasesti proizvodnjalna sredstva. Kadar se to uresniči, tedaj naj evilijo in tulijo Sakser, Dolan in njih — varovane — kapitalisti.

Ako bi bili premogarski baroni v resniči tako pripravljeni za generalni strajk premogarjev, potem ne bi dovolili v konvencijo, ktera ima pričeti 15. februar. t. l. v New Yorku radi prihodnje plačilne lestvice.

Toda generalni strajk je nekaj strašno donačega v ušesih kapitalistov, osobito če vidijo pred seboj zavedno organizirano delavsko maso. Kapitalisti dobro vedo, da, ako se njim ne posreči razdvojiti premogarjev in več taborjev se njim ni zaigrati — z ognjem.

Tukajšnji premogarji so sporočilo o bodočem strajku tako bladnokrvno sprejeli, da se očitno vidi neustrašnost ter, da so pripravljeni za vsak slučaj in "strajk pripoznavajo le kot posledico industrijskega razvoja.

Z generalnim (vseobčem) strajkom premogarji ne izgube ničesar; v premogokopih ni stalnega dela in kadar so zadostne množine premoga nakupljene, se po raznih rovih dela komaj en ali dva dni v tednu. Ko je zaloga premoga porabljena se zoper bolje dela, premogarji morajo spraviti černe diamante pa sploh na svitlo kolikor jih današnja industrija sploh uporablja. Torej če strajkamo mesec ali dva ne zgubimo niti vinarja, samo če smo složni. Generalni strajk, to je današnje dni edino pravo delavsko orodje napram brezvestnim kapitalistom.

Ako pride do velikega premogarskega strajka je umestno, da tudi slovenski premogarji nastopimo, kot načen faktor ter strogo nadzorujemo, kakšno stališče bodo zavzemalo slovensko časopisje napram strajku. Za slučaj potrebe, organiziramo odbor, kteri naj izdaja letake, s pomočjo socijalistične slovenske zveze v Ameriki in te med rojaki premogarji razširja.

Simon Kaučič.

Privatni policaj McParland je izjavil, da Henry Orchard, ki je v ječi v Boise, Idaho, kot dozdevni morile nekdanjega guvernerja države Idaho, G. Steuneberga, ni nič priznal. Iz poved privatnega policeja dokazuje jasno kot beli dan, da ni imel McDonald, guverner države Colorado, pravico izročiti Moyerja in Haywooda, odbornika zapadne zaveze rudarjev kot vrovrčitelja smrti Steuneberga sodišču v Boisu, Idaho. Vse kaže, da hočejo kapitalisti zoper zvršiti strahoten justičen umor, da bi ostranili za vedno neustrašena voditelja zapadnih rudarjev in plavzarjev. In to se bodo tudi zvršili, ako se delaveci ne vzdržamijo iz spanja in se ob pravem času proti nameravenemu, infamnemu justičenemu umoru ne postavijo po robu z besedo in časopisjem.

VSTAJA V RUSIJI IN NJE VZROKI.

Spisal Kovačev Jože.

Kedar oficielni Slovani pišejo o razmerah v sveti Rusiji, tedaj slkajo ruske razmere v takih krasnih barvah, da bi vsakdo mislil, da se v deželi očke-carja cedita med in mleko, da je v Rusiji le nekaj Židov, ki so nezadovoljni s svojim položajem.

Ti oficielni Slovani, ki so navadno fanatični Vsesloveni, ali pa plačani pisači ruske vlade, ali ljudje, ki stremino za kako svetinja ali križem očke-carja, razovedajo le solenato stran Rusije, o senčnati pa navadno molčajo popolnomra, ki je tako grozna in strašna, da se kaj sličnega doživi le še v Turčiji ali nazadnjaški Španiji.

Navadna, prosta laž je, če kdo danes trdi, da je finančni položaj Rusije izbornen. Vprav naobratno je! Rusija tiči v velikanskih dolgovih. Na Francoskem je približno za enajst tisoč milijonov frankov vrednostnih papirjev. Tudi v Nemčiji je za tri milijarde državnih papirjev, poleg pa še za nekaj milijonov železniških in drugih industrijskih papirjev. Tudi Holandiji, Ameriki in Šveji je Rusija dolžna večje ali manjše svote.

Istotako je laž, da ruski kmetje žive v zadovoljstvu. Vsaki dan je zadnje mesece poročal brzjav, da kmetje požigajo posestva veleposestnikov in da se upirajo državnemu autoritetu. Pa saj ni čudo!

Ruski kmet je največji siromak med vsemi kmeti evropskih narodov. Darsivno se v Rusiji pridela vsako leto toliko petroleja, da Rusija zalaže vse evropske države s petrolejem, vendar je še v Rusiji na tisoče kmetov, ki so iz gmotnih ozirov prisiljeni poslužiti se trske za razsvetljavo-v hiši. Povsed se skoro izdeluje še obleka iz prediva, katerega je kmet pridelal na svoji lastni ujivi. Meso pride le malokaterikrat na mizo. Sploh se pa meso vživa le tam, kjer se kmetje pečajo z živinorejo.

Vasi v Rusiji so zelo jednolične. Kjer so velike šume in hoste, so hiše delane iz lesa. Na jugu, kjer je mnogo kamenja, so hiše tudi gradene iz kamenja. Najslabše hiše so pa v žitnici Rusije, tam kjer je zemlja najbolj rodovitna. Les je drag, kamenja pa ni. Vsled tega so hiše zgradene iz tankih desek, krite so pa s slamo. Tudi gospodarska poslopja so zgradena iz slame in krita so s slamo.

Clovek bi mislil, če so že hiše teh kmetov v žitnici Rusije, ki zalaga vso Evropo z žitom, slabe, podobne podrtinam, so yetjdar-kmetje vsaj kruha siti. Ali temu ni tako!

V jeseni, ko je žetev končana, so kmetje res siti. Ali predno pride spomlad se je nastanil po vseh hišah že kaki stvari, ki vladli ni všeč. glad, stalni gost ruskega kmeta. V jeseni so bili kmetje prisiljeni prodati trgovcem žito, da so plačali davke in pravosodju je zajedno policija tožitelj vrnili posojilo vaškim oderuhom. Pičli prihranki — ostanki so kmalu izčrpani in predno pride spomlad, že kmetje v prognanstvo v Sibirijo, ne da bi vezopet stradajo, da jim pokajo kosti. deli zakaj!

Ako človek vstopi v hišo ruskega kmeta, mu takoj vdari slab vzduh v daljnosti več slučajev, kako se adnos, kateremu se v začetku le težko ministrativno pravosodje izrablja v privadi. Sploh je čudež, da zamorejo sveti Rusiji. ljudje v takih kočah živeti, ki merijo v četirokotu komaj 12—16 črevljiev in ki imajo tako nizek vhod, da se mora pri vstopu že človek srednje rasti priponiti; strop pa tako nizek, da človek visoke rasti ne more stati po konci v koči. Okna teh koč so zelo majhna, ki puščajo le malo svitlobe v kočo, pač pa mnogo mrzlega zraka. Taka je koča siromašnega ruskega kneza v žitnici svete Rusije. In takih siromakov-kmetov je devet desetink prebivalstva.

Cetrti del prostora zavzema peč, v kateri se kuha, peče kruh, zajedno pa služi celi družini za kopalj. Ta peč je prava nadloga za vsakega, ako se kurí v nji.

Soba je navadno polna dima in je ga ruskega misleca in socialističnega kneza nihunij — na gospodarskem polju. Zato se unije danes neupoštevajo pri prognanstvu je zvršil samomor, ker ni mogel prenašati več groznega trpljenja.

Prava ruska peč nima dimnika in dim si išče pot skozi stene, strop in streho.

Tu prebiva vsa družina. Stari kmet si krpa svoje čevlje, kmetica pa prede; otroci se igrajo okoli peči, včasih pa leži na slami poleg peči, tudi kako živinče. Tu je vsaj tonlo, v hlevu iz slame bi živinče zmernilo. Po noči pa vsi — mlado in staro — spina na klopeh okoli peči. Res mora biti človek že vajen od mladosti takega življenja, da vstraja v zaduhlem zraku noč in dan. V maloruskih vasih je nekoliko bolje; tudi v vaseh, kjer so hoste, so hiše prostorne in snažne.

Plače kmečkih delavev so zelo nizke. Ženske dobivajo za težko kmečko delo — za 12—14-urni delavnik le 20 kopiek, le v redkem slučaju 30 kopiek. Za najmanjši prestopek — malo oddih pri delu pa veleposestnik takoj kaznuje z denarno globo.

Aleksander Novikov, ki je bil 15 let zemski načelnik, trdi v svojih spisih, da je marsikter ruska dekle prisiljena vdati se pohotnemu veleposestniku, da sme pri delu malo odpočiti, ne da bi bila kaznavana z denarno globo za ta "pregršek".

Torej ni čudo, ako dandanes čitamo, da se je tudi ruski kmet dvignil, da se otrese pijačk, ki mu pijejo njegovo srčno kri, ki ne sejejo in ne orjejo, pa vendar žanjejo, kar je ruski kmet pridelal v potu tvojega obraza.

Neka druga ruska institucija, ki tlači vse ruske sloje — ves ruski narod je ruska policija. Na čelu ruske police je minister notranjih del. Njemu podrejeni so gubernatorji in višji gubernatorji. Však višji gubernator je nekak car v svoji guberniji. On dela, kar hoče, ako šteje svojim prijateljem ministra notranjih del. On lahko ljudi pošilja v Sibirijo, ali trdnjava Šliselburg, uniči časnike, prepove shode, razveljavlja sklepe zemstva, sploh lahko provzroči mnogo zla. Ako je teda višji gubernator človek, kakor knez Sergij, torej ni čudo ako ruski narod sega po bombah, da se otrese takšega trinoga.

Znameniti minister Plehve, reakcionarec najtemnejše vrste, je poleg tajne police vpregel v policijsko službo še hišnjike. Na ta način je Plehve provzročil, da je bil vsak stanovnik še posebej pod policijskim nadzorstvom. Vsaka nepremišljeno izgovorjena besedica je že lahko provzročila, da je človek, ki jo je izgovoril za vedno odšel v Sibirijo.

Kdor hoče v Rusiji izdajati kak časnik, mora imeti za to posebno koncesijo, poleg mora pa še položiti 5,000 rubljev poroštva. Minister notranjih del lahko prepove urednikom pisati o

človeku za ruski narod je tudi administrativno pravosodje. V tem

trgovcem žito, da so plačali davke in pravosodju je zajedno policija tožitelj

vrnili posojilo vaškim oderuhom. Pičli in sodnik. Potom tega pravosodja mo-

prihranki — ostanki so kmalu izčrpani in predno pride spomlad, že kmetje v prognanstvo v Sibirijo, ne da bi ve-

zopet stradajo, da jim pokajo kosti. deli zakaj!

Amerikanec George Kennan je po-

kmetu, mu takoj vdari slab vzduh v daljnosti več slučajev, kako se ad-

nos, kateremu se v začetku le težko ministrativno pravosodje izrablja v

privadi. Sploh je čudež, da zamorejo sveti Rusiji.

Nekega Staninkoviča, izdajatelja "Djela", so radi tega poslali v

prognanstvo, ker je dopisoval z revolu-

cionare, dasi je bil on povsem lojal-

en človek.

Neki dr. Baillie je zvršil v Ivan-

rodu "grozno ludodelstvo", da je

podneval v medicinskih študijah dve

mladi dami, ki so bile izgnane iz Pe-

trograda. Radi tega je bil prognan v

Leno, v najmrzljavi del Sibirije.

Kennan našteva še več enakih slu-

čajev, katere je natanko preiskal.

Ali poleg Kennanovih slučajev, so

dandanes še drugi znani, ki so istako

gorostasni.

Kneza Aleksandra Krapotkina so

prognali v Sibirijo, ker je brat znan-

ga ruskega misleca in socialističnega kneza nihunij — na gospodarskem polju. Zato se unije danes neupoštevajo pri kapitalistih kot korporativna gospodarska in moralna moč, ampak se vidi v teh korporacijah le načaden kjeft, katerega zastopajo razni unijski voditelji Mitchlovega kalibra.

Ano Pavlovno Korbo so administrativnim potom pregnali v Sibirijo, ker je nevedne ruske kmete brez vladnega dovoljenja učila pisati in čitati.

Da je tako kruto postopanje s stranimi vlade napravilo na vse sloje in oba spola globok ytiš, je samozbobi uimevno.

Povsod v Rusiji se je pričelo mogočno gibanje proti autokratični vladi, ki je v mesecu decembri 1. leta doseglo svoj vrh. Res je vlada še zmagala, ali vlada si ne želi nobene take zmage, ker ve, da je to začetek konca absolutistične vlade.

Ljudski vihar, ki je gnal v mesecu decembri 1. najboljše valove je nekoliko poleg. Ali že se glase najnovjejsa poročila, da se ruski narod pripravlja za nov naskok na absolutistično vlado, da ruski narod ne odneha od boja, dokler ne bodo pomešani absolutizem v prahu.

In v tem boju proti absolutizmu želim tudi mi ruskiemu narodu zmago, če je to patentiran Vseslovenom vseč ali ne, ki vidijo v carju-morilu nekakega zaščitnika Slovanstva.

STRAJK PEMOGARJEV IN VODITELJI UNIJE.

Kolikor se da posneti iz mešansko-kapitalističnih listov, je razvidno, da so premogarji prisiljeni s 1. aprilom vstaviti delo.

Vest, o sklepih narodne premogarske konvencije v Indianapolis, glede 12½% zahteve pri zvišanju plač, je gnala Ilinoiske lastnike premogarkov do sestanka (konference) v "Auditorium Halle" v Chicagu. Konference se je udeležilo 150 premogarskih baronov in sklenilo se je, da se na zgoraj-navedene sklepe narodne premogarske konvencije ne ozira; — kar pomeni, izzivljenje generalne stavke od strani premogarskih posestnikov...

S kakšnih razlogov so se posestniki premogarkov drznili zavrniti tako enostavno opravičene zahteve premogarjev, ki so bile sprejete na konvenciji v Indianapolisu, nam bo pokazala bodočnost; kar danes lahko konstatiramo, je samo to, da so te predzrosti od strani premogarskih magnatov vprav čudna znamenja, ki jasno govore, da se unije ne upoštevajo tako, kot bi se v tako ugodnem slučaju upoštevati imele.

S stališča pripozname moči, ki jo imajo danes delavske organizacije, mora vsak pritrdiri in pripozнатi, da je vsaka defenziva (obramba) od strani kapitalistov napram delavecem (vsaj v strokovnem oziru) že sama na sebi smršča, če se pomisli organizirano delavsko moč in pa organiziran kapital, primirjajoč obe silki vsaj s fizično gospodarskega in moralnega stališča. Samo gospodarska in od tod (danes po unijskem načelu) tudi moralna moč — do enakopravnih naravnih pravic do eksistence, — mora amikrati (zbrisati) vse predstode za kako obrambo od strani pešice posestnikov napram nebrojni proletarski masi!..

Da, tako bi moralno biti; tako naj bi bilo! — Toda mnogo bi moralno biti — pa ni!

In zakaj ni?

Odgovor: Unije, ozir, voditelji unij danes učijo pripozmati politike — javne politike, moralične politike (ako je oti sploh mogoče govoriti), toda te, na zunanjje nepolitične unije goje po svojih voditeljih najutazanejšo in korumpirano politiko v unijah samih!

In da se goji politika v unijah so nas prepričali strajki, ki so jih vodili Mitchell, Gompers in consorten. Ti, sicer nepolitični "junaki" poleg unij — napram splošni javni politiki v Ameriki — igrajo najbolj umazano kar bi pomenilo za Sakserja —

Mitchell, Gompers, Lewis, Dolan itd. se trgajo za svojo čast, za svoje prostore; vsak bi bil rad v "audienči" pri baronih premogovnikov. Vse se govorja tehtno, gladko; da, "saj, se mora kapital in delo ujemati" — vsaj po Mitchlovem receptu; — in kdor je večji lakaj, večji faktir — ta dobi ulogo meštarja. In ker baroni Mitchelovo ponizno dušo poznavajo, jih celo organizacija, pa makari bi štela 5,000,000 del. (dok so ti delaveci pod uplivom njih voditeljev) nemore provzročiti nobenega strahu.

Zdrav razum nam veleva torej, da se baroni premogovnikov niso še skupaj zaradi strahu pred unijo; ne, oni so stem uprizorili le opazovalnico Mitchelovega aparata. Baroni nimajo micesar opraviti z unijo, temveč, opraviti imajo z osebo, ki stoji prav blizu njih — in ta oseba je ponižen faktir — Michel.

Konvencija v Indianapolisu se je zaključila in strajk s 1. aprilom se je napovedal. Toda zakaj tak termin — ultimatum? Bi se li nemogli sklepi zamolčati do srede marca in bi se stem odtegnilo mnogo prilik — strajk ovirati? Ta termin govori kar na glas o raznih izdajcih in izdajalcih delavskih interesov!

Radovedui smo, kako dolgo bodo Mitchell in podobni vodili še delaveci za nos. — Skrajni čas bi bil že, da se vsem do sedanjim delavskim voditeljem v Ameriki da prezaslúžena — krepka brea...

Drskar.

— Rim. katol. župnik Litvinske občine ih cerkev na 18. in Union Str. v Chicagu, Rev. Stefanovitz, je bil v nedeljo, dne 10. februarja, v smrtni nevarnosti. Razumnejši farani so načrte pričeli temu "božjemu načemstniku" na sled, da jih je ogoljufal za 6,000 dolarjev. Vsled tega so čakali na priložnost, da se nad njim maščujejo. V nedeljo, 10. februar, se je Stefanovitzu nasprotna stranka nekoliko opila, na to pa odšla k "službi božji". Med službo vernikov se je pobiral "offer" in ko je prišel pop s puščeo pred nos nekega Litvincev iz nasprotne tabora, mu je ta, mesto pomoliti "mal dar na božji altar" — pritisnil gorač sunek v nos, na kar se je začela prava bitka. Pop Stefanovitz je tako udrl iz cerkve v farovž, a razjarjena masa mu je sledila, obkolila farovž ter pričela s kamenjem in strelji bombardirati poslopje. Kmalu na to je prišlo nad 100 policajev, ki so z revolverji v rokah razganjali neugnane duhovce. Toda Litvinci se niso ustrašili policijskih revolverjev, temveč lomili ograjo bližnjega vrta ter s plankami začeli obdelovati policaje. Mnogo policajev je bilo teško ranjenih. Enega policaja so slekli do nazega. Šele po več urah prizadevanju pomnoženih policajev se je posrečilo ljudi pomiriti in nekaj od teh odpeljati v zapor. Župnik je neki vsled strahu pred razjarjeno maso postal čisto obnemogel in domnevna se, da ostane pohabljenec. — Tu je zopet en dokaz našim "vernim" rojakom, da so vsi popi enaki humbugarji in da je edino sredstvo zoper ta humbug v tem, da se človek ne meša med otrobe. Torej preč roke od flarjev!!

— Zadnji čas se je šele zvedelo, zakaj Sakserji so socijalisti. Dnevnikar se namreč boji, da bi njegovi uslužbeni nepostali "rudeči" in bi nerebelrali svojega ponižnega štancmarskega ter blajtarskega inštinkta, — Ameriki — igrajo najbolj umazano kar bi pomenilo za Sakserja — politiko za zagrinjalom in sčitom raztrubil.

'PROLETAREC'

List za interese delavskega ljudstva.
Izhaja enkrat v mesecu.
Izdajatelj:

Slovenska Socialistična zveza
v Ameriki:

Naročnina za celo leto v Ameriki... 50c
Za Avstrijo..... 3 krone

Naslov: "PROLETAREC",

683 Loomis St., Chicago, Ill.

'PROLETAREC'

Devoted to the interests of the
Laboring classes.

Published monthly by the "Slovenian
Socialist Association of America,"
at 683 Loomis St., Chicago, Ill.

Subscription rates 50c a year.
Advertisements on agreement.

ALI BODE VOLITEV SAMA PRI- NESLA DELAVSTVU REŠITEV?

Pred kakimi 15 leti se je na vseh shodih socialistično organiziranih delavev povdorjalo, da je čas družabnega preobrata blizu, da je treba le še malega sumka in današnja kapitalistična družba se bode porušila.

In danes?

Odprto moramo priznati, da so vrste socialstov naraštje silno, da smo pa vzhle temu od zaželjenega cilja tako daleč, kakor smo bili pred 15 leti.

Socialistična stranka v Nemčiji je dobila pri zadnjih volitvah 2 in četrtn milijona glasov. Vzhle temu naraščaju socialističnih glasov pa praznjuje razredno pravosodje prave orgije v Nemčiji. Delavec, ki so zagrozili s stawkovo, so nemški sodniki radi izsiljevanja poslali v ječo. Zopet druge so zaprli radi kirive prisegi, ker niso bile njih izjavne jednake lažem orožnikov in policajev. In vse to so doživelji nemški sodniki po 30—40 letnem parlamentarnem delovanju. Torej mesto socialistične sloveske družbe — brutalno preganjanje!

Ali tudi čas za historične, politične revolucije je minil. To so uvideli socialisti že zdavnaj. Heroična in romantična doba pouličnih barikad je preživel. Parlamentarizem sam tudi ne prinese delavstvu zaželjene zmagre. Česar je torej treba, da delavstvo lahko strmoglaviti današnjo kapitalistično družbo in jo nadomesti s socialistično. Kakšna sredstva potrebuje delavstvo še poleg volitev, časopisja v dosegu svojega končnega cilja?

Pred vsem je delavstvu potrebna čvrsta, strokovna, gospodarska razredno zavedna organizacija. Strokovna društva, konzumne in produktivne zadruge, v katerih se sistematično propagira splošna stavka, so najboljša sredstva za dosego končnega cilja.

Zastopniki strokovno organiziranih delavev so prvikrat glasovali za splošno stavko kot sredstvo za strmoglavjenje kapitalistične družbe na narodnem zborovanju strokovnih društov v Bordeaux-u leta 1888 v Franciji. Kasneje je bil ta predlog sprejet z veliko vočino na zborovanjih v Matseillu 1. 1892, v Parizu 1. 1893, v Nantesu 1. 1894 itd. Tudi v Španiji, v Madridu so leta 1900 na zborovanju strokovnih društov glasovali delavski zastopniki enoglasno za splošno stavko.

In dandanes pridobiva ideja splošne stavke med delaveci vseh narodov čimdalje več tal.

Ali že Mireabeau je bil nezavedajoč se oznanjevalec splošne stavke, ko je leta 1789 v francoski narodni zboru zahteval privilegiranec v obrazu: "Pazit! Ne ratsrdite ljudstva, ki vse izdeluje in ki potrebuje le kržem držati svoje roke, da vas ostrasi."

Petdeset let kasneje je pisal Maiks Stirner v svoji knjigi "Edini in njegov imetek": "Delaveci imajo grozno

silo v svojih rokah in če jo spoznajo in izrabijo, se jim ne more nič ustavljati; ako le prenehajo z delom in izdelke pripoznajo za svojo lastnino in jih sami povzajejo."

Tudi angleški pesnik William Morris pripoveduje v svoji utopistični knjigi "News from Nowhere", kako se ruši stara družba vsled splošnih stavk in se slednjicu umakne človeški družbi, v kateri žive vsi ljudje v sreči in zadovoljstvu.

Da so strokovni organizirani delavci vneti za splošno stawkovo, je umevno. Vsi štrajki, kateri dandanes končajo z navidezno zmago delaveev, končajo vedno v korist kapitalistom in v škodo konzumentom. Vsled današnjih štrajkov se res provišajo plače, ali zajedno poskoči tudi cena izdelkov. Ako delavec še enkrat toliko dobiva plače, mora tudi še enkrat toliko plačati za izdelke.

V materielnem oziru je toraj vsaka konča v škodo delaveem — naobratno pa vsaki. Štrajk v moralnem oziru okrepi delavece, ker jih uči spoznavati njih lastno moč.

Po najlepši znagi ostane delavec dandanes še vedno suženj kapitalistov. Ako se hočejo delaveci otresti kapitalistične sužnosti potom stavke, potem je potrebno, da propagirajo splošno stavko kot sredstvo za strmoglavjenje kapitalistične družbe in za popolno emanicipacijo proletareev od mezdne sužnosti.

Strokovna društva, konzumne in produktivne zadruge niso poklicane le kot vzgojiteljice proletareev, tem več njih glavna zadača je v tem, da po končani splošni stavki, po razlaštvu kapitalistov na novo organizirajo izdelovanje in konzum.

Radi tega je dolžnost vsakega delaveca, da se pridruži strokovni organizaciji.

Omega.

ZA NAPREDEK.

Veliča ameriška in francoska ljudovlada sta vsaj nekoliko omejili velikanski vpliv duhovščine na mladino. Obe državi pripoznati le brezkonfesionalne javne ljudske šole. S tem zakonom sta obe državi izrekli, da nobena vera ni prava, da nobeni veri ni resnica za podlago, da vsaka vera bazira le na pravljicah in človeških izmisljotinah, da je nemogoče, da bi država v verskih zadevah delala svojim državljanom kake predpise.

Tako se pa nista le te dve državi izrekli, to so že davnej trdili misleci vseh narodov, ki so v votli veri vedno le videli sredstvo za poneumnevanje ljudstva.

Ako je dandanes mogoče, da v tvornici delajo razni verniki — katoličani, protestantje, židje, itd. — drug poleg druga, ne da bi bili izdelki vseh tega slabši, čemu naj bi ne "preobračali" duše indijancev. (Sosedela v šoli tudi deca raznih veroizpovedanj skupaj v eni sobi in sledila šolskemu podniku brez verskih bajk. Dece pri takem podučavanju le pridobi, ker ne zgublja časa z vrskimi dogmami in brezmiselnimi molitvami

Tudi nekateri moderni teologi, med njimi znani Schleiermacher, so v tem edini, da obvezno prisiljeni verski podnik v šoli slabu vpliva na učence, kje naj se delaveci naseljujejo. Dalo mladino, da se s prisiljenimi obveznimi se je pa tem ljudem nasveti vedno za verskim podnikom v šoli le semeši vera, tje, kjer je evetela splošna industrija, Le verski fanatiki, ali bolje rečeno, dasi naš kmetiški delavec nima niti le taki duhovniki, ki smatrajovero za navaden "kšeft", silijo na to, da bi bil verski nuk v vsaki šoli obvezen predmet. Take duhovnike pa podpirajo korumpirani političarji-lajiki, ki so se radi boljših služeb, ali pa radi

predmet. Take duhovnike pa podpirajo korumpirani političarji-lajiki, ki so se radi boljših služeb, ali pa radi

kritično rešeto, tedaj opazimo takoj, industrija. Več zasluga — večje in da ti ljudje nosijo vero le na jeziku, laglje zahteve za cerkev in nje potrebe...

Razvajeno duhovništvo ni moglo pogrešati denarja niti pritlike k razuzdanemu življenju, ki je v večjih kolonijah ali mestih običajno.

Res je sicer, da se je tupattam v mestih pojavila domača trgovina, ki pa za podjetnike ni bogovkaj; kajti vsake trgovce je šele tedaj kupčeval, — "svoji k svojim" se je zamoglo šele tedaj uresničiti, — ako je bila tvrdka priporočena od cerkve. To priporočilo pa je bilo zopet v tesni denarni zvezi s podjetnikom in čim bolj je evela kupčija, temvečji pritisk od strani cerkve je bil na tvrdko. Tako je po strogo farških kolonijah še danes! Popi so s sredstvom vere izkoriscali v prvi vrsti navadne delavce — v cerkvi, trgovce pa z njih (moralnim uveljavljenjem) cerkveno političnim pritiskom. V slučaju kakega odpora od strani trgovcev napram popom je pomembno — bojkot, ki so ga morali "verniki" izvesti.

Toda ne samo v kolonialne — domače razmire so se popi vedno utikalici z njih prefričanostjo — po denarju, oni so hoteli imeti celo gospodarstvo tudi v društvem ozir, zavarovalnem življenju. To zavarovalno gibanje, ki je bilo posneto od drugod, si je duhovščina s svojim uplivom pridobila poploma za sé. Od tega življenja žije amer. duhovništvo — nesamo slovensko — najbolje, kajti vse se steka v en sam kraj, v kraj farške bisage.

Kdor hoče spadati v tista društva, mora hoditi v cerkev, mora imeti stol v cerkvi, mora opravljati spoved in drugo, mora otroke krstiti v slov. cerkvi, mora biti pokopan z duhovnikom, mora plačati za maše, — konečno bi bilo komaj, ko bi zapustil tudi usmrtnino cerkvi. Čez vse te stvari imajo kontrolo popi in narod neusmiljeno terorizirajo.

Kjer je narod — delavstvo pokazalo življenje, na istem polju ga je duhovništvo hipno kastriralo.

VESELICA V PRID "PROLETARCA"

se je v zadovoljstvo "slov. soc. zveze v Ameriki" obnesla kar najsijajnejše. Prostori Polačkove Halle so bili matalčeni do zadnjega prostora. Tako pa po osmi uri je prišlo 20 italijanskih sodrungov, ki so ostali do ranega jutra na bratski zabavi. Za temi je vstopilo korporativno, nemško napredno in svobodom/seljno pevsko društvo: "West Side Damen Chor", ki je nastopilo dvakrat s petjem. Od tega društva so nastopile tudi posamezne članice z deklamacijami v nemškem in angleškem jeziku. Tudi kapelnik sam je prednesel v nemškem jeziku eno najpomembnejših Balad.

O situaciji in položaju slov. amer. časopisja v Ameriki in potrebi "Proletarca" je govoril sodr. J. Zavrtnik. Sodr. F. Petrič je deklamiral Iv. Molek-a: "Mi umiram."

Poleg že omenjenih sodrungov so bili v množini zastopani češki, angleški, ogrski, poljski in slovaški sodrungi. Češki sodrugi so zapeli "marsaljese" in par drugih.

Vzhle temu, da nam naši sveži domači sovražniki žele vse najhuje, so vsprije te veselice doživelvi največje fiasco.

Ta večer nam je dokazal, da nam domač sovražnik — in da je ta še močnej — nemore škodovati nitri v najmanjšem; dokazal nam je, da je zavetna mednarodna delavska moč tesno združena in da se ji nemore upreti nobena sila. Ne čudimo se, da proti tej sili, ki narašča od dne do dne, nastopajo šovnistični in "narodno-liberalni" listi, vedoč, da niko nastane ta sila popolna, da se jim ne bo mogoče rediti ob snragah delavstva.

Zatorej ponovno v boj bratje!

IZJAVA.

GLECOE, OHIO.

Cenjeno uredništvo Proletarea!

Upam, da ne boste zavrgli moj dopis, kajkot je to navada pri drugih listih, temveč prepričam sem, da vstrežete moji želji in storite svojo časnikarsko dolžnost stem, da objavite moj dopis.

Nimam namena počati se z osebnimi sosednjega lista, "Glas Svobode" darsi so dotičniki zasluzili najostrejših besed. Kot izkušen socijalist izjavljam le, da "Proletarec" nima nobene druge napake kot to, da je premajhen in da izhaja premašokrat! Zato je pa naša — vseh zavednih delavcev najsvetjejša dolžnost, da list z vsemi močmi podpiramo in stem pripomoremo do večkratne izdaje in večje oblike lista. Podeg tega naj povem vsem dopisnikom in lastnikom "Glas Svobode", da me sprejetava zoma, kadar čitam napisove v "Gl. Sv.": "glasilo svobodomiseljnih Slovencev v Ameriki", — "od boja do zmage" (za humbug in utrjevanje korupe!) Opomba (red.), "in kdor ne misli svobodo, se ne more boriti za svobodo." — In ti gospodje, ki imajo te besede zapisane na pročelju svojega podjetja, se nesramujtejo zavreči dopise, kki nujim ne pojò dobičkanostno pese, — naobratno pa se zopet ne sramujtejo priobčiti dopise največje izmisljotinske in nesramne vsebine, samo zato, da bi poštene socialisti obiskali in moralno umiščili. Taka početja zasluzijo oko za oko, zob za zob!!!

"Glas Svobode", ki si je svoj čas v resnici — dok se bili socialisti poleg — pridobil slovenskim delavcem v Ameriki, je sedaj izdajalec soc. načel in teptalec delavskih interesov! Slovenski delavci v Chicagi so izdali za delavskie interese prepotreben list; konaj dve številki ste izšli in izvedeli smo mnogo ponemega za proletarijat. Razvideli smo tudi, da se obema listoma želi, da se že enkrat osebnost konča, da bi se neopravljalo eden družega itd. Socialisti imamo program, kjer stoji, da se mora visakemu odgovor dat; in kje bil naš list "Proletarec" tako grdo napaden od "Gl. Sv." — da bi "Proletarec" molčal? — to nikakor ne more in ne sme biti! Logika zahrdja svoje zadostčenje. Ako pa gospodje okoli "G. S." logike ne poznaajo, bodo morali zato slišati lastne šibe glas...

V soboto dne 10. februarja je imel **slov. med. soc. klub** svojo veselico, ktere so se v mnogobrojnom številu udeležili Slovenci, Hrvati, Polaki, Dalmatinci, Italijani, Švedi in Angleži. Akoprat je tu najmlajša naselbina Slovencev, smo vendar v mednarodnem soc. oziru, združeni s tujimi narodi močna socialistična organizacija. Klub šteje 46 moških in 7 ženskih udov; plačuje se 25c. na mesec za moške in 10c. za ženske člane.

Čisti dobiček prirejene veselice in ostali mesečni domeski so sedaj namenjeni za stavljajoče v Glencoe, kdo spomladi stvaka izbruhne. Stem hčem slov. amerikanskim delavcem povedati, da socialistizem ni samo fraza kot si eni časnikarji in drugi domisljajojo pa lažjo in pravijo, da nismo zastavilo socialistizma — med tem ko o socialistizmu toliko razumejo, kot zajec na bobem.

H konec skromnega dopisa pozdravljam vse zavedne slov. delavce po širni Ameriki in posebno tiste, ki me še iz stare domovine poznamo, — s katerimi vred smo se borili za človeške pravice — kdo smo si prizorili boljše plače in zboljšali bratovske slegadnice kajkot bolniške blagajne in drugo.

Mnogoteri mojih poznanecov — boriteljev, se je vsled šikaniranja in zasledovanja presebil v Ameriko, kjer se tudi v naprek lahko znajdem — vendar v duhu — potom "Proletareca".

Postavljam se v ta namen borej te-

ga in razlagajmo mainj zavednim naše najiskrenje želje — za pripoznajo dobrotnega človečanstva.

Vecji list, večje zahteve po njem in večkratno izdajanje, naj bo naš bojni klic in napis na naši revolucionarni zaставi! Kajti čim več je orozja, tem lažje se je bojevati proti sovražniku.

Ignacij Žlembberger.

Znamenja in znaki — kam pri "Slovenski narodni jednoti" pes taco moli.

Bilo je pred več meseci, ko je v chicaskem "Record Herald" stalo med policijskimi oznakami, da je bilo Frank Klobuca, stanovanje 9613 Ewing Ave., So. Chicagi, blagajnik "of a Slavonian Lodge", v salonu na voglu Saenger in 14. ulici, ukradenih 175 dollarjev.

Frank Klobučar, blagajnik "Sloven. nar. jednoti", stanuje 9617 Ewing Ave., So. Chicagi, in kdor ve, kako reporterji angleških časnikov pohabljajojo ptuja, posebno slovenska imena in so sploh v maleških površin, temu se je mogla takoj misliti, da se tiče gori navedena notica Frank Klobučarja, blagajnika slovenskega društva "Sloven. nar. jednoti".

To novico je M. Konda, tajnik "Sloven. nar. jednoti" in lastnik "Glas Svobode" še tisto jutro, ko je bila tiskana, po drugi osobi (ker stem ne čita in ne razume dobro angl. časnikov) zvedel. Kazal se je nekako teatralno osupljenega, ter je opazil, da bo šel takoj v So. Chicagi k blagajniku Klobučarju in ga vprašal, kaj je na stvari.

Res je šel in ko se je vrnil, je pravil, da ta notica ne zadeva Frank Klobučarja, temveč Frank Klobučar, blagajnika neke slovaške družbe in kateri blizu Frank Klobučarja stani.

To je Konda prav nonchalantno privovedoval, češ, kako bi tudi mogel najmanjši sum na mojega intimnega prijatelja pasti, čeravno on že več mesecov brez dela okoli pohaja?

Na svetu pa je več ljudi (katerih število je slednji čas kar skokoma začelo rasti) kateri vedo, da je Konda resnica deveta briga in jo sploh ne pozna, če gre za kakši pridobitek v njegovo požrešno torbo, temni sorodniki farške bisage. Te ljudi (bili so trije) je "firbee" govali v So. Chicagi, da poštejo tistega nesrečnega Slovaka, katerega je Konda iznašel, da prevzame na svoja pleča onih 175 dol., katero so bile ukradene, ali drugače zameškane najbrž — nekemu drugemu.

Ratovedneži so vso okolico okoli Klobučarja preiskali, vprašali so policije in slednji so našli na kraju, kjer bi mogla hiša dotičnega Slovaka stati — prazno loto, to je: prazno zemljišče.

Trojica izkalcev mi bila prav nič iznenadljena, ko je gledala prazno loto; ker ona je baš pričakovala, da bo najfela na "krajke noge" Kondejeve laži.

Vprašanje je: kaj je Konda napotilo, da si je izmislil (sam ali v društvu z — nekim drugim) laž, kateri bi odvrnila sum, opravičen ali neopravičen, od blagajnika "Sloven. nar. jednoti"?

Ako je kdo v kakem chicaskem salonu ukraden, ni to nič posebno nenačudne — osobito se to rado prigodi blagajnikom podpornih in delavskih društev. Skrbnja jim zgodovina učeta to. Torej, če je bil Fr. Klobučar okladen, ob društveni denar, kar se more sklepati iz besed: "treasurer of a Slavonian Lodge" — zakaj on to ni tudi objavil odborn "Sloven. nar. jednoti"? Kajko je policija oziroma "Record Herald" zvedela to stvar? Če se je reč dogodila ali če si jo je dotičnik je izmisnil, da pokrije ali pomili kalki primanjkljaj v blagajni — to so neřešena pitanja, katera pa na vsak na-

čin jalko zanimajo vse člane (in morebiti tudi odbor) "Sloven. nar. jednoti".

Največji sum pa prouzročuje dejstvo, da je Konda smatral za potrebno stvar z očitno lažjo polkriti oziroma sumenje na drugo osobo (katera sploh ne živi) odvriti. To dejstvo pritisne celo zadevi pečat korupcije in nepostavnosti.

V interesu članov "Sloven. nar. jednoti" pa bi bilo, če se zadeva od pričakovanj pojasni — načar bo "Proletarec" preiskal, če je pojasnilo resnico.

On je lastnik "hiši sramote" v So. Chicagi. Rodili so ga slovenski stanarji v Ameriki. Prefrigan je im načaran z vsemi ameriškimi patentnimi žavbami. Načupičil je precejšno premoženje s pomočjo ujetnic, kateri prodajajo svoja telesa in svojo čast, da on polni s takoj pridobitim krvavem dentarjem svojo malino, katera je tudi bližna sorodnica farške bisage. Med bengljaci te bisage ima namreč ta možicelj mnogo, se ve bolj skrivnih prijateljev. Neki slovenski škofov v Ameriki je njegov stric in to mu najbrž najbolj pomaga h varnemu in uspešnemu izvrševanju grede obrti, kateri se je "posvetil". Šment! Če bi vpliv in moč Škofov v nebesih ne veljala nič, zakaj bi pa slovenski delavci v Ameriki toliko dentarjev farjem dajali? In takoj je ta "mission" v So. Chicagi nastal... Častni vesti, sramote v temu zavetšu bedaščih delavcev nima — pijača in razuzdanke umore vse to.

Prišel je v salon v So. Chicagi nek delavec, Šved, kateri je dolgo in težavno delal nekje v Michiganu, da si je svotil 1,600 dollarjev prislužil. Začel je pititi v temu salonu, glava se mu je začela nagibati, nesramnici — ne čeluju kajih stoji neka mežtarjeva hič iz Kranjskega — so ga razburjale, pil je še več in v pjanosti je dal salonarju 1,500 dol. shraniti. Pijanec pa je tri dni v temu salonu, potem ga je lastnik pretepel, ga je vrgel ven, ter ga je pustil rad pijenosti in kajenja miru aretovali. Šved, ko se je stresnil, je zahteval nazaj onih 1,500 dol., katere je dal shraniti salonari, slednji pa je rekel, da mu je že vse dal nazaj in je najbrž denar v pjanosti zgubil ali sploh potrošil. Oškodovan je salonarja tožil in kajkor je bilo pričakovati pri sedanjih razmerah, tičiči se političe in sodnije, je zgubil tožbo.

Dotični salonar pa se je potem hvalej, kajčo svoje demanante, da je v parne 1,500 dollarjev "zaslužil".

V tej "hiši sramote" se določuje osoda "Slovenske narodne jednoti"! V to hišo hodil oni tradik "Sloven. nar. jednoti", kateri imata v svojih rokih vedno več tistih društvenega denarja, povprašovat za s.e., za urejanje računov, za načakanje denarjev itd. Sam je zato nezmožen in res, izvolil si je dobrega učitelja! Kaj se v tej hiši smuje in kaj je gleda "Sloven. nar. jednoti"?

Vsač član tega društva naj si da sam odgovor na to.

Res, duševni voditelj društvenih zadev "Sloven. nar. jednoti" zasluži vse zaupanje vseh onih pri temu društvu katerih namen je slepariti s pomočjo istega.

Po duševni voditelj kakega društva bi mogel predsednik biti? Mož kremeničega značaja, visokih življenjskih nazorov, svetleče se poštenosti! Staromodni nazori to, misli pomatriklije kulture in sanjarenje domišljajev...

Pri nas v Ameriki je to drugače — vse drugače!

Osnovatelji, pri nas v Ameriki usudno izberejo predsednikom društva, kateri ima elastično vest in vedno pripravljen žep, kateri ne povprašuje iz katerega vira vanj denar pride. Te njegove čestnosti osnovitelji društva

Simon Kaučič.

znaajo prav dobro ceniti, ker vedo, da bo gledal drugam, če bodo skrivši se galih v društveno blagajno. Roka roko umiriva — tudi pri rokovnjačah. Tu ne govorimo o krajevnih, lokalnih društvih, ker tam se drug družega dobro poznajo in tudi še niso takoj visoko euforizirani, da bi kakoga zloglasnega kandidata na čelo društva volili. So pa tudi izjeme.

Zaljubog v Ameriki večina rojakov sodi človeka, kar se tiče njegovih zmožnosti, po prefriganosti, s katero se mu posredi ali demarno se povzdigniti ali pa se vspešno v finančnih dvomljivih transakcijah iz zaanjkrazenškega zakona izmaksnit.

Ako iz tega stališča sodimo predsednika "Slov. nar. jednotne", moramo reči, da je mož na pravem mestu — kakor si ga voščijo vsi oni pri odboru, katerim je blagor vseh članov društva — deveta briga.

Trpk.

DOLI Z NJEGOVU SOCIJALISTIČNO KRINKO!

Od koga se Konda živi? Brez duševne izobražbe, brez znanja kakega dela ali rokodeljstva, brez idealnih nazorov za eno ali drugo stvar, katera bi bila v korist in blagor človečanstva, to človeče dobro in lepivo živi od kravnih žuljov delavev, katere s pomočjo svoje prekanjenosti olajšuje za njih novee.

On je pravi eksemplar, kako v sedanjih družabnih razmerah morejo ljudje njegove vrste v obilosti živeti ob borih centov, katere delavec trdo zašluži. Kaj podpera takole ljudi in kaj pripomore, da so sploh mogoči na svetu? Samo budalost delavev, omih, kateri vse producira, samo lahkonost omih, kateri ginejo in oslabujejo, ker pitajo same pijavke, katere jim strskajo kri življenja.

Ta človek je ono, kar smo imenovati raf-nano naših sedanjih razmer, to je prikazen, katera nam kaže, da prekanjenost, prefriganost vpregata vse moči drugih duševne in telesne, le v svojo korist.

Spoznanje tega dejstva je rodilo socijalizem in naloga tega je, da mrtve in škodljive ude človeške družbe odpri, jih brezobzirno razkrinjuje, ter jih prisili lotiti se dela, kateri je produktiven in za katerega so sposobni.

Konda je javna nesnaga, zato pero, katero piše proti njemu, ne krši svetost in svobodo osobe, zato tako početje ne spada pod osobne napade.

Vsač ima pravico pokati uši.

KAR TAKO MEMOGREDE.

Sarkastično opombo "Proletarea" da Konda pri "Slov. nar. jednoti" ne zašluži 530 dollarjev na letno, kakor je v svoji prejšnji številki priobčil, temveč 630, smatrala Kondejey perešni dñmar kot laž, katero je "Proletare" sam na sebe pribil. O, ti božji voliček, tebe je tudi tista svitloba zadela, katera odseva od "frišnega kravjeka", katerega je tvoj komandant ovenčal zavorom nevsahljive smešnosti.

Konda in njegov "pero-barberhar" se trudita sem ter tje "G. Sv." nekako lice dati, katero bi neumneži smatrali kot čist in pristem znak socijalističnega značaja lista. Se ve, to se jim more le pri omih (in teh je predločan malo) posrečiti, kateri bistva in narave socijalizma ne poznajo.

Vsek lažko viči in čuti, da je pisatelje izšlo iz rok človeka, kateri nima pojma o socijalizmu in kateri se pisati takoj kislo drži, kakor bi kisele grozje jedel. Ne gre mu iz duše, ne iz srca. Kakor bi pisal za bisago: Well, business je business. Kondi je vse eno od kod novei teklo, njegova torba je široka in globoka, kakor kakor umestno, da bi prepuščali posamezne sodruge blatiti po listih, brez

publikanski, demokratični, populistični, faški, svobodomiseln in socijalistični novei in vsi so se na potu umazali.

Rudeča krinka na črem obrazu "Glas Svobode" ne more nikoga več slepit. Amen.

Kratki izvleček epohalne novele, katere bo začela v predalih "Glas hribovga dolarja" v prihodni številki izhajati:

"Janez je gledal v em kraj, Micka pa v družega. Marčki so žvgoteli svojo večerno pesem, komarji pa so brenčali, kakor bi jim šlo za živiljenje — hrepeli so po krvi človeški."

"Micka je izdihnila, Janez pa prav nič. Vprašal je le: Micka, kaj pa ti je?"

"O, Janez, prav nič tacega; mislila sem ravno, če ho naša Bevša že necoj strilla ali pa še le jutri."

Opomba uredu naštiva "Gl. hr. dol.": Ta povest je spisal slavno znani pisatelj Rojko, iz peresa kogega je že izšlo več predresljivih, čez vse zamislivih romancov in novel. Gori navedeni izvleček iz najnovšega dela dnevnega pisatelja in rojaka, bo že čitalce prepričal, da se imamo nadejati literarnega dela prve vrste v noveli: "Razstrgani podplati".

KDO JE LAŽNIK?

Konda hoče dopovedati ljudem, da smo lažnjivci, zato ker smo poročali v zadnji številki, da nam je poslovodja soc. del. tiskarne "Spravedlnost" povedal, da nas 300 upl. knjižje, za ktere smo morali plačati Kondu \$15, stane le \$3.50. Kondovo besedilčenje in natolevanje nas prav nič ne vzne-mirja; povedati pa hočemo še enkrat, da je to faktum! Ako Konda tega ne-verjam, naj se potrudi do poslovodje tiskarne in izvedel bo, da je to res. — Laže torej Konda!

Mi pozivljemo tem potom vse tiste, ki jim leži na dobičku, da se v vseh tiskarskih zadevah obrnejo zaupno na nas; kajti stem si prihranijo mnogo denarja, ki so ga istotako potrebni. Cenik na zahtevo prost. Pišite pon!

A. P., tajnik.

OPAZKA K SODR. FR. STONIČEVEM DOPISU.

Virden, Ills., 5. februar 1905.

Cenjeni sodruži!

Jaz se načelno z sodr. Stoničevem dopisom probčenem v št. 2 "Proletarea" popolnoma strinjam, da bi se osebnost povsem opustila in se nadomestilo s podučenim in naprednim gradivom. To se mora storiti, kolikor je le mogoče. Toda premisliti moramo, kaj je osebnost in kaj je strankarstvo.

Kakor razmire danes v Chicagi stoji, je teško osebnost od stranke ločiti.

Konda je lastnik "Glas Svobode" in hoče nekako stranko reprezentirati, za katero pa nevemo kakšna je in kaj je sploh. On hoče biti nekake vrste socialist, kakršnih pa mednaroden socijalizem sploh ne pozna. Ako hočemo list "Glas Svobode" kritizirati, potem že moramo tudi povedati, kdo in kaj je lastnik lista.

Konda misli, če osebje pri listu — "Proletare" v narodu oblati, da je potem dovršen njegov na klep, ter, da si potem nobeden rojakov nebo na list naročil, ter bode narod le njega kot zmagovalca "slavil".

Sploh pa "Glas Svobode" imenuje nekaj oseb kot stranka in v tacem smislu se tudi one o sebe zamorejo kot strankar zagovarjat. Sploh pa tudi nobeden dolžan v imenu stranke od tujih listov psovki požirati, brez da bi se tudi sam zagovarjal. Sploh pa moramo tudi socijalno geslo: "vsi za enega in eden za vse!" — vse za jednega v boju, če treba. Torej ni niti prepuščali posamezne sodruge blatiti po listih, brez

da bi se skupno žazjeli za nje.

Vsač vendar je vsaka organizacija ustanovljena za obrambo svojih članov. Torej ima to nalogu tudi slovenski klub. Zapomniti si moramo to, da kateri sodrug je napaden ali preganjan radi socijalnega nastopanja je naša najsvetnejša dolžnost z vsemi našimi sredstvi ga branit napram kamorkoli.

Ker sodr. Fr. Stonič navaja v svojem dopisu, kaj je o listu čul v La Salle, naj tujev travedem eno samo resnično dejstvo.

V La Salle, Ills., je mož z imenom Dan. Badovinac, on je pravoslavnega verskega pokolenja, odbornik in tajnik slovenske katoliške cerkvene občine (ko sem bil zadnjič tam, je še bil); član in tajnik katol. društva sv. Barbare J. S. K. J. jednote, član in tajnik društva "Triglav" št. 2 spadajoče v S. N. P. J. in uradnik jednote obenem itd.

Povsod mu gre prav, kakor ga hvatajo tamkajšni Slovenci. On je torej "voditelj" tamošnjih naprednih Slovencev.

S takim "duševnim velikanom" mi nemoremo računati.

Simon Kaučič.

K JAVNEMU RAZMOTRIVANJU

Z drugo štev. "Proletarca" se je glede socijalističnega gibanja med Slovenci v Ameriki, stopilo konkretnje na piano.

Do sedaj smo se socijalisti lovili semtertje, okoli listov, ki so hoteli od nas le dela in dobička; kadar pa se je šlo za propagando, takrat naj bi ti socialisti držali usta zaprtia in roke križem, pa gledali.

Socijaliste se je imelo le za agitacijo in kadar so ti zahtevali, da se za soc. ideje kaj faktičnega ukrene, se je prišlo navadno s tisto pretvezo: "da še nismo v socijalistični družbi"

itd. Fraza, "da narod še ni zrel za to," je bila tem ljudem vedno za nameček; ta nameček so dajali in še dajajo ljudem, kot nekdanji mesarjijetra. Ko bi se čakalo na te ljudi, bi narod nikdar ne bil dovolj zrel, kajti tem ne leži na tem, da bi bil narod kdaj zrel. Ti nemarajo zrelega naroda; če bi bil narod zrel, potem bi njim ne neslo. Zato imajo vzroke, da se poslužujejo taceih fraz...

Pravila slovenskih zveze v Ameriki so izšla. V splošnem se jaz z njimi strinjam; vendar pa se mi zdi, da bi bilo potrebno, da se v bližini bodočnosti, ko bo organizacija krepkeja, upelje nekaj privlačne sile, ki bo imela svojo vrednost v praksi.

K načelu: "Namen soc. zveze v Ameriki itd." bi bilo zelo potrebno, da se poleg drugih koristnih naprav upelje kakšna podpora, ki bi imela moraličen uspeh. Tako napr. naj bi se upeljala kakšna podpora v slučaju presečitve kakega člena-sodruga iz enega kraja v drug kraj, ako se izkaže, da nima novcev in da je svoje prispevke vedno poravnal.

Izdajale bi se tudi lahko druge informacije, glede dela itd. Vendar pa bi se kaj tacega zamoglo izvršiti šele tedaj, ko bi se ustanovilo zadostno število klubov po Ameriki; kajti takata transporacija bi zamogla biti veljavna le v kraju, kjer se tak klub nahaja.

Glede glasila, v odstavku: "uredniški odbor mora objaviti vsaki dopis itd." — naj bi bilo na koncu stavka še: samoumevno, da je dopis tudi stvaren, kolikor možno malo oseben in pa tudi dostojen za javnost. Zaveza pa naj bi se nazivala "jugosl. soc. zveza".

Na dan torej sodruži!

Če se ustanovi dovolj soc. klubov se vsa stvar inkorporira in poslovanje bi se kmalu začelo.

Vsač pa naj stvari dobro premislí preje: ne pa da bi potem kdo komu

kaj očital pozneje, kot se je to zgodilo radi blokov, ki jih je svoj čas razposlal slovenski klub v Chicago od strani nekaterikov.

Drskar.

Tudi nekdanji "traveler" zlatevine razume signaturom časa. — Predsedniški stolec pri S. N. P. J. bi mogče kaj vplival pri jednotnih članih; mogoče tako, da se kedaj povspne zoper do viška — konjskega "športa".

Konda ni bedasti jarec, kajti svoje upravnštvo "G. Svobode" ter tajništvo je zvezal bolj v soglasje modernega časa in ksefta. Na vseh posetnicah in drugih korespondenčnih papirjih njegovega podjetja stoji razumno zapisano, da on pošilja denar v staro domovino in da se kupi pri njemu lahko vožnji listeek za v staro domovino. Mi pričakujemo, da se bodo te reklame čitali kmalu tudi na "uradnih" popirjih, certifikatih, mes. poroč. itd. S. N. P. J.

Zaščitniki morale so danes največje moralne propalice; zaščitniki pravice največji lopovi; zaščitniki vere največji popovski ateisti; zaščitniki abstinentov največji pijane; zaščitniki javnega reda največji razgrajenci; zaščitniki krvne čistosti največji sexualni prase, itd., do konca vseh uredeb, ki jih ima današnja družba pri gotovih krogih v "varstvu". Ker je danes narobe svet, ni to prav nič čudnega. Zato tudi ni prav nič čudnega in prav nič profaniranega v tem, če se napr. kak slovenski listič, ki smrdi iz moralnega blata, katerega puhlo eksistenco so ustvarile trgovske špekulacije, drzne stegniti svoj umazan jezik... Taki glasovi najdejo svoj odmev vedno le tam seveda, — od koder je glas prišel — v umazanih krogih!

V Zjed. drž. je bilo pretečeno leta 752 železniških kompanij zastopanih kot funkcionarnih — z 214,477.82 prometnimi miljami. Zaščitna so imeli \$2,073,177.325.

Na vsako miljo se je zaslužilo 9,666 dol.

Dividend se je izplačalo 196,080,237 dolarjev. Kaj pa delaveem? — Žulje!

Sakser ima vzroke pisati proti Strajku v Pensylvaniji, kajti njegova tvrdka je odvisna od Pensylvanskih premogarjev, ki so večina neorganizirani, kar je njemu seveda egal.

Zato si misli: s štrajkom nimam jaz nobene koristi; lahko pa bi se zgodilo, da posljem vsled tega nekaj manj denarja v staro domovino in prodam nekaj manj vožnih listkov. Bolje je: drži ga, kot pa lovi ga.

Pensylvanski premogarji bi si že tudi enkrat lahko zapomnili, da en kseftman ne želi delavcem kakih pribojkov — in bi dali Sakserju tisto breo, ki jo je že tisočkrat zasluzil! — Pensylvanski rojaki so že od nekedenj prepirali humbug, zato bi bil čas, da se poboljšajo!

LISTU V PODPORO:

Chicago: John Meden 10c.; Izidor Straub \$2.50; John Fritz 50c.; Ignac Mamek: prigodom svog. rođen dana \$1.20; Vesela družba pri sodr. Ječmenjaku \$1; Ivan Petrič \$1; Glencoe, O.: nabranlo na veselici "Mednar. soc. klub" \$3.25; Veselica "slovenski. soc. zveze v Ameriki" \$69.40; k temu ne pridejo v poštev vstopnice, ki še niso odračunjene.

Ivan Šolar, Seattle, Wash., 45c.; Math. Pečjak, Johnstown, Pa., 15c.

Slovenski socialistični klub je izdal knjižico "Naša bogatstva". Knjižica stane le 5. centov. Vsakdo si

Marija Terezija in prostozidarji.

SESTO POGLAVJE.

"Vedno več priateljev pridobivam," je razmišljal Skala.

Kar vstopi gosto zakrita dama, in udar Skalo s pahljačo po ramu.

"Odkrite se, krasna —"

"Ako zaslužite," je naglo odgovorila dama.

"Kako?"

"Zaupajte mi," je ponovil sladko zopet prejšnji glas.

"Jaz zaupam ženskam, ako so lepe," je odgovoril Skala.

"Zaupajte meni!" je odgovorila dama.

"Dovolite, da se prepričam," je pripomnil Skala in snel dami pajčalon raz obraz.

Ona se mu je smejala, ko ji je počasi snemal pajčalon.

"Zaupajte mi," je ponovila še enkrat dama, ko je uvidela, da je njelepo na Skalo napravila velik vtis.

"Zaupam," je hitro odgovoril Skala.

"Ali me poznate," je vprašala dama.

"Ne, ampak uganem lahiko," je odgovoril Skala. "Vi ste grofica Montesanto."

Lepa Italijanka se je vsebila na bližnjem zofo in se leno igrala s svojo pahljačo.

"Vi se torej borite proti predsedkom," je vprašala jezuitska koketa.

"Da," je odgovoril Skala.

"Jaz hočem rešiti Vašo dušo," je znova pričela koketa, "spovedajte se meni."

"Moje grehe!"

"Ne, Vaše čednosti."

"Jaz še nisem nikdar pred nobeno žensko klečal," je hitel Skala, da bi se ubranil zapeljivke.

"Na kolena pravim, človek brez predsedkov," je trdo ponovila koketa. "Dokažite, da nimate predsedkov."

"Vrgla je zanjko," je misil Skala in pokleknil je pred Italijanko.

Komaj je Skala klečal, pričela mu je grofica Montesanto pripovedovati o ljubezeni sreči, o jezuitih, o visokih časteh. Skala je prvi hip omamčen poslušal lepo sirenō v službi jezuitov.

Grofica Montesanto je na lahko objela Skalo, da bi ga popolnoma omrežila.

Nekrat je Skala planil po konci, kakor da bi se izbudit iz težkega spanja, in porinil sladko koketo od sebe.

"Ne, ne, mene ne pridobite za černe namene jezuitov," je zaklical Skala.

"Še kesali se boste," je jezno sikenila razkrivljana koketa. Vstala je in žuganje odšla.

Skala ji je pa napravil smešen priklon in odšel v tiskarno.

Elza je mejtem časam navijala v sobi cesarice pavolo v klopčič. Kar vstopi namadoma cesar in zagledavši Elzo samo, se ji je približal od zadaj in ji pritisnil poljuž na njeno lepo rimsko čelo. V tem je vstopila Marija Terezija in videla ta prizor.

"Delaj," kar hočeš," je ljubosumna cesarica govorila razburjeno. "Vsaj dame na dvoru mi pusti v mru."

Cesar je skomiznil z rameni. Na srečo je pa dvornik prijavil grofici Fuchs in Montesarto in jezuita in tako za trenotek odvrnil jezo cesarice od njega.

"Veličanstvo, mi zahtevamo maščevanje," je pričela stara dama.

"Proti sovražniku države," je hincavsko pristavil jezuit.

"Kaj je," je vprašala cesarica.

"Čitajte ta članek," je odgovorila Italijanska sirena.

"To je članek proti veri, morali in državi," je pričel znova jezuit, ko je staneck.

Opazil, da je cesarica pri slabši volji.

"Tu bode treba enkrat energično nastopiti," je rekla cesarica.

"Proti komu?" je vprašal cesar.

"Proti Skali, radi tega članka," je jezno odgovorila cesarica.

"Radi tega članka, katerega niste niti čitali," je znova rekla cesar.

"Tu se pripravlja revolucija duhov," je pričela cesarica.

"Razvijajo se novi nazori, ki so v protislovju z naredbami družbe. Skrajni čas je, da se naredi temu konec."

SEDMO POGLAVJE.

Skala je sedel v tiskarni in čital korekturo za list, kar vstopi mlad paž in mu izroči listek.

"Ne morem," je mrmlal Skala, recitavši list.

"Vam preti nevarnost," je pripomnil paž. "Ako nočete ostaviti Dunaj, za toliko časa, da se cesarice poleže jeza, tedaj mi sledite, saj za pol ure."

Ko se je Skala nekoliko obstavljal, je paž znova pričel:

"Gotovo se bojite jezuitov?"

"Jaz?"

"Da, Vi!"

Mesto, da bi Skala odgovoril, je vzel klobuk, poklical je stavec, kateremu je izročil korekturo in namignil pažu, naj mu sledi. Ko sta stopila na ulico, ga je paž zavrnil, da bode on za vodnika, ker Skala neve, kam je treba iti.

Paž ga je vodil po raznih dunajskih ulicah do Stubenthora, kjer ju čakala kočija.

Pol ure kasneje je obstala kočija pred krasno pristavo, koje prvo nadstropje je bilo povsem razsvetljeno. Sluga v krasni livreji je spremil Skalo do vrat v prvem nadstropju: Tu je Skala še le opazil, da je paž izginil. Vprašal je takoj po njemu. Sluga mu je povedal, da ga bode našel v salonn, kamor ga je takoj popeljal.

Skala je zvedavo ogledoval salon. V kamnu je prasketal ogenj, na stenah so pa visele slike znamenitih mojstrov. Na lični mizici pred zofo je paležala zadnja štev. "Človeka brez predsedkov". V misli zatočiljen niti opazil ni, da je v salon vstopila lepa mlada dama, je z lahkim udarcem po ramu izbudila iz zamislenosti, da ji je rogledal naravnost v lice.

"Kakšna podobnost," je mrmlal.

"Čemu se čudite," je lepo donel čisti glas na njegovo uho. "Da jaz sem bila paž. Tu se Vam ni treba bati jezuitov. Jaz sem Leopoldina pl. Sternberg."

"Prijateljica kneza Kaunitza?" je veselo vskliknil Skala.

"Da, a tu je on! —"

Odprla je vrata in mogočni državni kaneelar je vstopil v salon.

Kaunitz je prijazno pozdravil Skalo in mu v kratkih besedah razložil, kakšna nevarnost mu preti. Svetoval v njem nasprotnika, pač pa pogumnu je, naj takoj ostavi Dunaj vsaj za nekaj dni. A Skala je svečano izrekkel, da tega ne stori, da bode ostal na svojem mestu, naj se zgodi z njim, kar se hoče, da je za resnico pripravljen prenesti tudi največje muke, naj ga knez prepusti svoji osodi.

Ta odkritosrena in pogumna izjava je kneza ganila skoro do solz. Obljubil je Skalo, da bode storil vse, kar je v njegovi moči, da ga obvaruje zlega.

Skala je vstal in stisnil desnico, katero mu je ponudil knez, in zapustil salon.

OSMO POGLAVJE.

Elza je zvedela, da preti pogumnemu izdajatelju "Človeka brez predsedkov" nevarnost, vsled dvorne kamarile. Sklenila je posvariti ga in mu dovoliti sestanek, za katerega jo je prosil v pismu, misleč, da je pismo vložil v list.

Zvečer je nadvojvoda Jožef nenaslova ob deveti uri opazil luč na oknu Elze — dogovorjeno znamenje za se-

Inek minut kasneje je vstopil zavít v plašč v predsto cesarice. Luč so bile že vse vgasene, bila je popolnoma temna. Prevídno je stopal po prstih in tipal do kamina. Tam je našel stol, na katerega se je vsepel.

Ni dolgo čakal, kar je zašumela ženska obleka v njegovi bližini.

"Elza," je zaklical pritajeno.

"Tiho," je odgovorila Elza.

"Poljubim Tvoje —"

"Tiho," je pričela Elza znova. "Cesarica še ni šla spati. Vsaki čas lahko vstopi. Vam preti velika nevarnost. Vaša svoboda, morda tudi Vaše življenje je v nevarnosti."

"Moja svoboda," je začudeno vprašal nadvojvoda.

"Tiho," nikar ne govorite," je nadaljevala Elza. "Jaz bi Vam razdela celo svoje življenje. Preganjam ne na dvoru; ali jaz iščem ljubezni. Ako me pošteno ne ljubite, novejte takoj. Ali me mislite tudi vzeti za ženo? Cesarica bode privolila."

"O tem dvomim," je pristavil Jožef.

"Elza," oglašila se je v tem trenotku cesarica v bližnji sobi.

"Sedaj je vse proč," šepetal je s strahom soberica.

"Tiho bodi," je odgovoril Jožef in stisnil k sebi soberico.

Marija je odprla vrata in se pričala na razsvetljenem pragu, mejtem ko sta soberica in Jožef bila v gosti temi.

"Elza," ponovila je še enkrat cesarica. Elza je utripalo sreč, ker se je bilo batiti, da ju cesarica zdaj zdaj zapazi. Ali cesarica se je počasi vrnila v svojo sobo in zaprla vrata za sabo.

"Proč i.e." je spregovoril Jožef.

"Bežite," pričela je Elza. "Cesarica Vas sovraži. Morda nimate denarja? Nate, tu je denar. Prosim, vzemite."

"Bežite! denar!" sedaj je nadvojvoda spoznal, da on ni pravi. "Ne razumem Vas. Kaj pomeni," je naložil vprašal.

"Vi ste v Vašem listu razčlili jezuite, dvor in cesarico," je hitela Elza.

Jožef je sedaj uvidel, da ga soberica, katero je resnčeno ljubil, smatra za Skalo. Vstal je in hotel je poljubiti Elzo na čelo. Ali Elza je zbežala v svojo sobo.

Nadvojvoda je obstal pri kamnu. Solze so mu vdurile po licu. Kaj je zopet doživel v pol ure?

Videl je samega sebe goljufanega za življensko srečo. A tu je samega sebe zasačil pri predsedkih. On vendar ne sme ljubiti, njegova ljubezen je lastnina ljudestva. Toda kmalu se je pomiril.

Najprvo je hotel oditi k Skali. A tu se je spomnil, da vrlemu uredniku preti nevarnost. Sedaj ni viden več kakšna nevarnost mu preti. Svetoval v njem nasprotnika, pač pa pogumne in ženjalnega boritelja za pravico in ljudsko prosveto. Sklenil je, da gre takoj k svoji materi cesarice.

Na tihoma se je približal vratom, da bi sum obredil, da je še le prišel, potem pa glasno zaklical:

"He, ali ni nikogar tu? Luč!"

Komaj je Marija Terezija dišala glas svojega ljubljence, mu je takoj s svečenikom v roki hitela nasproti. "Kaj pa hočeš porednež?" ga je vprašala ljubeznejivo cesarica.

"Tebe sem hotel videti predno odišem k počitku," je odgovoril Jožef. "Ako pa hočeš, budem posnemal partu Maura, čital budem kako knjigo na glas."

In pričel je gledati po sobi, kakor da bi iskal kakšno knjigo, v tem je pa prevídno spustil na tla zadnjo štev. "Človeka brez predsedkov".

"A, kaj pa je tu? Človek brez predsedkov," je čez nekaj časa zopet prisel pričel.

"Ah, pusti ta list," je odgovorila cesarica.

"So te že zopet jezuitje naščuvali proti Skali, proti napredku, znanosti

in prosvetu," je reklo Jožef. "Potem se pa ježiš, da jih vse sovraži."

"Kdo je proti njim?" je povedala cesarica. "Prostozidarji, nekaj profesorjev in pisacov."

"Nekaj narodov, ministrov in monarhov," je pristavil Jožef. "Vse je proti njim, še cedo papež se je izjavil, da je pripravljen razpustiti jezuitski red. Breve za razpustitev jezuitov je že spisani, še Tvojega podpisa je treba. V Tvojih rokah je torej naša prihodnost. Voli me nazadovanjem, gnilobo in napredkom, procitanjem in svobodo." Hitro je potegnil dokument iz žepa in ga ponudil cesarici v podpis.

"Ne," jaz ne podpišem," je odgovorila cesarica. "Ti spletkarš za mojim hrbotom proti meni in mojim prijateljem?"

"Proti Tvojim sovražnikom," je segel v mes Jožef.

"Dokaži," mu je zaničljivo rekla cesarica.

"Dokaze hočeš? Dobila jih bodes, da izrabljajo ti hinave naše slabosti, da v kačnem ribarijo, da nam iz naših strasti kujejo okove."

Nekoliko časa sta molčala oba. Nekrat jo je pa Jožef vprašal:

"Kaj pa nameravaš s Skalo?"

"Te ne briga," je odgovorila cesarica. "Sploh bode treba Skalo eksemplarično kaznovati, da bodo vprihodnje vsi prostozidarji in drugi prekučeni nezadovoljnje in sovražniki države in cerkev za vedno utižnili. Tački listi le demoralizirajo ljudestvo."

"To je nemogoče," je pričel Jožef, "da bi ti preganjala Skalo, ko se vendar bojuje le za resnico in pravico."

"Žal mi je," je odgovorila cesarica. "Le čitaj ta članek, pa bodes videl, če ni Skala veleizdajalec."

jutro odšel v mesto. Porotniki so ga jednoglasno spoznali krivim, sodnik je pa izrekel smrtno odsodbo, katera se je v jeseni istega leta zvršila nad njim v okrajni jetnišnici.

Isti dan, ko se je imela zvršiti odsodba, se je pripeljal iz okolice star kmet in je zgodaj zahteval, naj mu dovolijo vstop pri guvernerju, ker mu ima povedati važno novico. Komaj je kmet vstopil, je pričel na hitro pričevati, da pravi morilec pri njemu v hlevu umira, naj se smrtna odsodba prekliče. Pričevanje kmeta se je glasila povsem verjetna. Guverner je stopil takoj k telefonu, da bi preprečil usmrtenje nedolžnega človeka. A bilo je prepozno.

Policija, ki je odšla takoj na lice mesta, je našla pravega morilca le še malo živega. Bralo se mu je na lieci, da mu je kmalu umreti. S težkim glasom je pričeval, da je bil prišel iz zapada. Pred mestom je skočil z tovornega vlakca in šel v bližnjo kmečko hišo, da bi si izprosil kaj za jesti. Hiša je bila zaprta. Vlomil je s silo. V neki omari je našel malo surovega masla in kruha, katerega je hlastno pojedel. Oziraje se po sobi, je zaledal na steni revolver katerega je takoj vtaknil v žep, da ga v mestu proda.

Po mestu je taval ves dan, zaman je ponujal revolver. Nihčega ni hotel kupiti. Prišla je noč, gladni želodec se je oglašal čimdalje glasnejši. Sklenil je, da prvega pasanta z revolverjem prisili, da mu izroči denar.

V tem razmišljaju je prišel na vogel Clark in Madison ulice, kar zgleda precej edno oblečenega človeka. Hitro mu zakliče: Roke kvíško! A tuje mesto, da bi ga vbogal, je segel v žep. V tem hipecu je pa sprožil revolver. Tuje je padel, on je pa zbežal v prvo, temno, postransko, dovozno pot. Večkrat se je hotel sam naznaniči, a imel je strah pred smrtno kaznijo. A sedaj, ko je zvedel, da bude nedolžen človek mesto njega umrl, se je odločil povedati resnico, če ga tudi čaka sramotna smrt na viličah.

Tako približno se je glasila izpoved pravega morilca. V jetnišnico ga niso prepeljali več, ker je zake pol ure kasneje v hlevu umrl. Obravnava proti po nedolžnem obesenevu se je pričela znova. Še je bil sedaj oproščen, ko je bilo prepozno. A mati njegova, oče njegov je že pred leti umrla, je zblaznila in živa sedaj v blaznie, dokler jo smrt ne bude rešila vseh muk.

— Skoro neverjetno vest je priobčil "Naprej". V Spodnji Idriji so imeli "njejou" in gospodje misijonarji so pridobili take reči, kakor da živimo sred najtemnejšega srednjega veka. Ločili so pridige za moške od onih za ženske. In govorili so reči kakor sledi: Žensam so rekli: "Žene, glejte, da boste svoje dolžnosti zvesto obravljale. Kadkar moža prime strast, ne se izgovarjati, da ste bolne, da se vam ne ljubi. Če se upirate, boste na vse pogubljene. Le oma je krščanska mati, ki porodi najmanj 16 otrok!" — Močem so dejali! "Kaj pa vi delate? Ali morda ne izpoljuje zakonskih dolžnosti. Ali ubijate duše v zarodu? Ako ne boste sejali seme v pravo mesto, da obrodi, čaka vas večni ogenj v peklu." — Fantom pa so pridigali: "Fantje, ko greste po cesti proti Idriji, na Tolminsko ali po Kamomilji, ko bodo šla dekleta, če vas bodo pogledala z lepim obrazom, zapodite jih. Polemo vrzite za njimi, v noge, ali v glavo, komor pade. Če jo prav ubiješ, bo le en satan manj na svetu!" Take reči so pričevali in pa vse hujše, kakršnih si niti zapisati ne upamo. Kako so se iz ubogega ljudstva morea delali, kaže le-to: Nekti ženi so pri izpovedi naložili za pokoro, da je morala cerkvena vrata trikrat iti odpreti in zapreti. Vsi ljudje so videli to grešnico, ki se je tako javno pokon-

čila, akoravnio smo doživelj že marsikaj od naših misijonarjev. Ali v Spodnji Idriji so nam zatrjevali, da to še izdaleč ni vse, da pa se vsega niti povedati ne more. Reči moramo, da presega to pač že vse meje dopustnega in če ima naš kazenski zakon toliko patragrafov o draženju in ščivanju, bi pač vsaj sodnije morale najti sredstvo, da ustavijo tako blažno početje. Morda je tu sploh besedilo o blažnosti najbolj opravičena, ker se res kar se more razumeti, da bi normalan človek pred najširšo javnostjo takoj divjal. Vorska norost ni takoj redka pričazena, kakor se včasi misli. Vsekakor pa ima ljudstvo, ki gre v cerkev z upom, da dobi duševne hrane za svojo pobožnost, pravico zahtevati, da se ga varuje pred takimi divjaškimi celibatarskimi napadi. Akto se lovi najnedenolžnejše izraze socialnih demokratov, naj se pa kdo zanima intenzivneje za misijonarsko delovanje.

"R. P."

DELAVCI,

ako ste spremenitev današnjega roparskega sistema, tedaj naročite svoje edino glasilo.

"PROLETAREC"

Pozor! Slovenci! Pozor!

Vsim Slovencem naznanjam, da izdelujem — po vzoru stare domovine — najfinejše

SMODKE.

Posebno viržinke so našle že mnogo čestilcev.

Naročite, zahtevajte in prepičali se boste! Kdor jih naroči 500 odpošljem poštnine prost.

Z vsem spoštovanjem

Bahovec Bros., 567 So Centre Ave., CHICAGO, ILL.

POZOR! SLOVENCI! POZOR!

SALOON

z modernim kegljiščem

Svežo pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pihače ter unijiske smodke. Potni i dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izbrana.

Vsem Slovencem in drugim Slovanom se toplo priporoča

Martin Potokar

564 So Center Ave., Chicago.

Zenske OBLEKE

raznovrstno blago, negavice, rokavice itd. proti odpalačilu na obroke ali takoi.

Ohnstein,
609 W. 21st STREET

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

zdravnik za notranje bolezni in ranocelinik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačata je le zdravila. 647 in 649 Blue Island Ave., Chicago. Uradne ure: Od 1 do 4 po ol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovenski.

OBLEKE z unijsko znamko izdeleju po najnižji ceni

JOŽE FORST,
izuchen krojač.
Čiščenje oblek po nizki ceni.

653-655 Blue Island Ave. in 20. ul.
CHICAGO, ILL.

Naša vinarna je poznata vsem Slovencem in drugim narodom v Chicagi. --- Pri nas se točijo le pristna, okusna vina, ki poživijo vsacega!

Pridite in prepričajte se sami!

Jože Sabath

advokat in pravni zastopnik v kazenskih in civilnih zadevah.

Pišite slovenski!

1317-1324 Unity Building

79 Dearborn St., Chicago, Ill.

Res 5155 Prairie Ave.

Phone Drexel 7271.

Ferd. Petsche

JAVNI NOTAR

izdeluje vse v to stroko spadajoče listine in prevzema tudi zastopstvo pred sodiščem. — Zastopnik "Metropolitan" in "Prudential" zavarovalne družbe.

576 W. 21st St., Chicago

SLOVENCIM IN HRVATOM

priporočam svojo

gostilno, dvorano za veselice in društ. zadeve.

Točim izbrano pivo "Magnet", fina namizna importirana in domača vina, izvrstno žganje itd. Pri meni so le fine, unijiske smodke na prodaj! —

JOŽE POLAČEK,

683 LOOMIS STR..

CHICAGO, ILL

Tobey, unijski krojač

izdeluje novomodne obleke iz najfinejšega in najtrpežnejšega blaga po najnižji ceni. Plačila se sprejemajo po dogovoru tudi na obroke. — Rojaki, kateri žive izven Chicage, lahko določijo le natančno mero in obleka se jim izgotovi, kakor če bi bili pri meri v Chicagi. — Pišite slovenski!

685 W. 22nd St.,

Chicago, Ill.

ROJAKI POZOR!

Točiva izvrstno vino, pivo in žganje. Na prodaj so le najizvrstnejše unijiske smodke.

Gorak in mrzel prigrizek prost.
Postrežba točna in solidna.

BRATA KOŠIČEK

na 590 So. Centre Ave.,

Chicago, Ill.